

АДМІНІСТРАТИВНЕ, ВІЙСЬКОВЕ, МИТНЕ І ФІНАНСОВЕ ПРАВО

УДК 342.922/.924.07-047.43:35.07

ПЕРЕВІРКА ТА ПЕРЕГЛЯД АДМІНІСТРАТИВНОГО АКТА СУБ'ЄКТОМ ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ, ЩО ЙОГО ВИДАВ, НА ПРЕДМЕТ ПРАВОМІРНОСТІ ТА ЗАКОННОСТІ

Богдан Гудз

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79007,
e-mail: Bohdan.hudz@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0003-1636-5963*

Окреслено процедуру перевірки та перегляду адміністративного акта суб'єктом владних повноважень, що його видав, на предмет відповідності вимогам законності та правомірності; розкрито ознаки правомірності адміністративного акта, оскільки від цього залежить застосування відповідно механізмів відкликання або визнання недейсним адміністративного акта. Ці аспекти є основою передумовою ефективного публічного адміністрування.

Щоденна діяльність органів публічної адміністрації, зазвичай, знаходить своє вираження у формі адміністративних актів, які є основним інструментом реалізації публічної влади. Інститут адміністративних актів відіграє ключову роль у правовій системі України, оскільки через них забезпечується реалізація прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, а також виконання покладених обов'язків. Адміністративне провадження, спрямоване на прийняття адміністративного акта, набуває практичного значення лише з моменту набрання таким актом чинності. Наведено пропозиції удосконалення зазначених питань, узагальнено основні погляди щодо зазначених проблем та наведено рекомендації вирішення дискусійних моментів. З огляду на це, дослідження правових механізмів перевірки адміністративного акта суб'єктом владних повноважень, який його видав, крізь призму норм Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) та Закону України «Про адміністративну процедуру» (далі – ЗАП) є актуальним і з теоретичного, і з практичного погляду. Воно сприятиме формуванню єдиного підходу до розуміння правомірності та законності адміністративних актів, удосконаленню правозастосовної практики та підвищенню ефективності судового захисту прав і свобод у сфері публічно-правових відносин.

Ключові слова: адміністративний акт; порядок набрання та умови чинності адміністративного акта; адміністративна процедура; адміністративний орган; процедура перевірки адміністративного акта; вимоги до адміністративного акта.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2026.82.171>

Постановка проблеми. Процедура прийняття адміністративних актів пов'язана з проблематикою їх чинності, припинення дії та можливості перегляду. На практиці виникають численні ускладнення, пов'язані з оскарженням адміністративних актів,

їх переглядом за ініціативою суб'єкта владних повноважень, а також із визначенням меж правомірності таких дій. Відсутність чіткого та уніфікованого підходу до процедури перевірки адміністративного акта негативно впливає на ефективність публічного адміністрування та рівень правового захисту осіб.

Мета дослідження. Метою дослідження є комплексний аналіз правових механізмів перевірки та перегляду адміністративного акта суб'єктом владних повноважень, який його видав, а також визначення умов і способів припинення дії адміністративних актів крізь призму положень ч. 2 ст. 2 КАС України, ЗАП як внутрішнього адміністративного контролю та наукових здобутків теоретиків галузі адміністративного права.

Завдання дослідження. Сформульована мета зумовила постановку та розв'язання наступних задач:

- окреслити процедуру перевірки адміністративного акта на відповідність вимогам законності та правомірності;
- проаналізувати правові підстави та порядок перегляду адміністративного акта суб'єктом владних повноважень з урахуванням компетенції його дії;
- згрупувати та систематизувати способи припинення дії адміністративних актів;
- узагальнити наукові підходи до визначення правомірності адміністративних актів;
- сформулювати пропозиції щодо удосконалення правозастосовної практики у цій сфері.

Актуальність теми дослідження. Однією з проблем сучасної науки адміністративного права України є теоретичне обґрунтування та практичне застосування процедури перевірки адміністративного акта, суб'єктом, що його видав. Актуальність теми зумовлена набранням чинності Закону України «Про адміністративну процедуру», який запроваджує уніфіковані правила прийняття рішень публічною адміністрацією та закріплює єдиний підхід до інституту адміністративних актів. Особливої актуальності дослідження набуває у контексті положень КАС України щодо обов'язку суб'єкта владних повноважень доводити правомірність прийнятого рішення та визначення меж судового розгляду адміністративних справ. Удосконалення інституту адміністративних актів має важливе значення для розвитку правової держави та реалізації адміністративної реформи в Україні.

Саме цим зумовлена необхідність аналізу процедури перевірки адміністративного акта суб'єктом, що його видав, а також можливі варіанти дій суб'єкта після здійснення перевірки.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері публічного адміністрування у зв'язку з прийняттям, набранням чинності, переглядом та припиненням дії адміністративних актів.

Предметом дослідження є норми адміністративного та адміністративного процесуального права України, що регулюють процедури перевірки, перегляду та припинення дії адміністративних актів, а також практика їх застосування суб'єктами владних повноважень.

Методи дослідження представлені системою загальнонаукових і приватнонаукових методів. В основу дослідження покладений принцип діалектики та соціальної зумовленості правових явищ. За допомогою формально-логічного методу сформульовано визначення юридичних понять, проведено їх опис та систематизацію.

У дослідженні використовував здобутки сучасних теоретиків у галузі теорії права, адміністративного та конституційного права, порівняльного правознавства В. Б. Авер'янова, В. К. Колпакова, В. Б. Пчеліна, Н. В. Галіцина та ін.

У сучасних умовах розвитку правової держави та утвердження принципу верховенства права особливої уваги набуває проблема забезпечення законності в діяльності суб'єктів владних повноважень. Адміністративні акти, що приймаються уповноваженим суб'єктом, є основною формою реалізації управлінських функцій та безпосередньо впливають на права, свободи й законні інтереси фізичних та юридичних осіб.

Базовою категорією інституту адміністративної процедури є поняття «адміністративний акт». Для публічного адміністрування адміністративний акт є класичним і найбільш поширеним інструментом діяльності. Адміністративний акт є формальним результатом розгляду адміністративної справи. Інші інструменти – фактичні дії, публічно-правові договори також застосовуються, але їх роль не така значуща. До прийняття Закону України «Про адміністративну процедуру» поняття «адміністративний акт» не вживалося у законодавстві України.

Закон України «Про адміністративну процедуру» тлумачить адміністративний акт передусім через позитивний підхід. Відповідно до ч. 1 ст. 2 ЗАП адміністративний акт – це рішення або юридично значуща дія індивідуального характеру, прийняте адміністративним органом для вирішення конкретної справи та спрямоване на набуття, зміну, припинення чи реалізацію прав та/або обов'язків окремої особи (осіб) [3].

Професор Н. В. Галіцина пропонує дефініцію адміністративного акта як рішення суб'єкта публічної адміністрації щодо вирішення конкретної адміністративної справи, що тягне юридичні наслідки для конкретних фізичних і юридичних осіб [7].

Відповідно до ч. 1 ст. 69 ЗАП за результатами розгляду справи адміністративний орган у межах своїх повноважень приймає адміністративний акт [3].

Адміністративна справа вирішується шляхом ухвалення адміністративного акта, який підсумовує адміністративне провадження. Ухвалення адміністративних актів є провідною правовою формою діяльності органів публічної адміністрації, оскільки їх основне завдання полягає у розгляді та вирішенні конкретних справ, зокрема наданні дозволів на будівництво або проведенні державної реєстрації суб'єктів господарювання.

Орган державної влади, ухвалюючи рішення, зобов'язаний діяти відповідно до вимог ст. 2 КАС України, а саме – на підставі, в межах повноважень та у спосіб, визначений законом, із дотриманням принципів обґрунтованості, пропорційності, добросовісності та розсудливості [2].

Практика адміністративних судів свідчить, що саме неналежна внутрішня перевірка адміністративних актів призводить до їх скасування судами, що, своєю чергою, негативно впливає на стабільність публічно-правових відносин та ефективність діяльності суб'єктів публічної адміністрації.

Адміністративний акт породжує для особи юридичні наслідки – надає права, змінює чи припиняє їх, підтверджує фактичний стан або встановлює, змінює чи припиняє правовідносини. Він характеризується зовнішньою спрямованістю, що полягає в адресації адміністративним органом своїх приписів особі, яка перебуває поза межами публічної адміністрації, не має з нею трудових або службових відносин. Адміністративний акт є юридичним актом та рішенням у сфері публічного права, оскільки ґрунтується на приписах законодавчих актів. За цією ознакою він відрізняється від фактичних дій.

Говорячи про перевірку та перегляд, як спосіб забезпечення законності адміністративного акта, необхідно, насамперед, здійснити тлумачення поняття «законність».

Законність – це правовий режим у державі, за якого діяльність державних органів, юридичних і фізичних осіб здійснюється відповідно до вимог закону. Законність в адміністративній процедурі є критерієм перевірки рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень [8].

Відповідно до ст. 87 ЗАП адміністративний акт є правомірним, якщо він прийнятий компетентним адміністративним органом відповідно до закону, що діяв на момент прийняття акта. Протиправним є адміністративний акт, який прийнятий адміністративним органом, що не мав на це повноважень; використав дискреційні повноваження незаконно. Також протиправним є адміністративний акт, який суперечить положенням закону щодо форми та змісту адміністративного акта; порушує норми матеріального права; не відповідає принципам адміністративної процедури [3].

Компетентним адміністративним органом є орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, який функціонально відноситься до органів виконавчої влади, їх посадові особи або інший суб'єкт, який виконує функції публічної адміністрації та відповідно до закону наділений визначеними повноваженнями щодо ухвалення адміністративних актів.

Згідно зі ст. 70 ЗАП адміністративний акт, зазвичай, приймається у письмовій (електронній або паперовій), у деяких випадках в усній формі. Адміністративний акт в електронній формі оформлюється відповідно до вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг. Усний адміністративний акт доводиться до відома учасників адміністративного провадження із роз'ясненням права на письмове підтвердження, порядку та строків його оскарження. Особи, яких стосується адміністративний акт, мають право вимагати його письмове оформлення.

Відповідно до ст.ст. 71 та 72 ЗАП письмовий адміністративний акт або усний адміністративний акт, підтверджений у письмовій формі, складається зі вступної, мотивувальної, резолютивної та заключної частин. Адміністративний акт, прийнятий у письмовій формі, або усний адміністративний акт, підтверджений у письмовій формі, повинен мати мотивувальну частину (крім випадків, передбачених частиною шостою цієї статті).

Мотивування (обґрунтування) адміністративного акта в письмовій формі має забезпечувати особі можливість правильно його зрозуміти та реалізувати своє право на оскарження адміністративного акта [3].

Суб'єктами прийняття адміністративного акта є органи, що здійснюють функції публічного адміністрування. Ці повноваження надаються суб'єкту владних повноважень для досягнення певної легітимної мети. Тому і їх використання повинно відповідати завданням діяльності суб'єкта, які визначені нормативним актом, на підставі якого він діє. Суб'єктами прийняття адміністративного акта також можуть бути суб'єкти делегованих повноважень, спеціально створені комісії і приватні особи, які здійснюють публічне адміністрування, якщо законодавець наділив їх цими повноваженнями.

Відповідно до ч. 2 ст. 2 КАС України у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, адміністративні суди перевіряють: чи прийняті (вчинені) вони на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; з використанням

повноваження з метою, з якою це повноваження надано; обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); безсторонньо (неупереджено); добросовісно; розсудливо; з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи несправедливій дискримінації; пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; своєчасно, тобто протягом розумного строку [2].

Ст. 2 КАС України зобов'язує суд у кожній справі з'ясувати, чи були рішення, дії або бездіяльність суб'єкта владних повноважень здійснені на законних підставах, у межах наданих повноважень та у спосіб, визначений Конституцією і законами України. Це положення узгоджується з ч. 2 ст. 19 Конституції України, яка встановлює обов'язок органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також їх посадових осіб діяти виключно на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією та законами України [1].

Хоча зазначені критерії адресовані насамперед суду, вони водночас покладають відповідний обов'язок і на уповноваженого суб'єкта, який ухвалює рішення, – дотримуватися цих вимог у своїй діяльності.

Умови чинності адміністративного акта передбачають дотримання матеріальних та формальних вимог до адміністративного акта. Формальні вимоги передбачають дотримання процедури його прийняття (видання). Матеріальні – стосуються його змісту, забезпечуючи як наслідок узгодження сформульованих у ньому положень зі змістом чинних нормативних актів. Розглянемо детальніше матеріальні вимоги.

Вимога відповідності адміністративних актів Конституції та законам України, принципам права. Відповідність адміністративних актів підзаконним нормативно-правовим актам має забезпечуватися лише в тому випадку, якщо вони не суперечать Конституції та законам України і якщо це акти вищої юридичної сили.

Вимога використання повноваження з метою, з якою це повноваження надано. Така вимога спрямована на те, щоб адміністративні органи, діючи в межах своїх повноважень, не зловживали ними, тобто не використовували надані їм повноваження з метою задоволення особистих інтересів чи будь-якою іншою не передбаченою законом метою. Дотримання вказаної вимоги є особливо актуальним при здійсненні адміністративним органом дискреційних повноважень, задля уникнення свавілля [7].

У Постанові від 31.01.2024 р. у справі № 640/22029/19 Верховний Суд наголошує, що відповідно до вимог ч. 2 ст. 2 КАС України, розглядаючи адміністративну справу, суд має перевірити, чи прийняте рішення суб'єкта владних повноважень, зокрема на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України, з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано, обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії), з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення.

Невідповідність рішення суб'єкта владних повноважень переліченим у КАС України критеріям є підставою для визнання судом його протиправним.

Конституцією України та КАС України передбачений обов'язок суб'єктів владних повноважень дотримуватися принципу «належного урядування», відповідно,

адміністративні суди під час розгляду та вирішення спорів, що виникають у сфері публічно-правових відносин, мають перевіряти дотримання цього принципу у всіх його аспектах з урахуванням конкретних обставин справи. Фактичне застосування принципу «належного урядування» є своєрідним «маркером» того, як в Україні гарантуються ст.ст. 1, 3, 6, 8, 19, 55, 56, 124 Конституції України, а суди застосовують частину другу ст. 2 КАС України та ст.ст. 3 і 4 Угоди про асоціацію з Європейським Союзом [5].

Вимога обґрунтованості адміністративних актів передбачає врахування всіх обставин, що мають значення у конкретній справі.

Рішення суб'єкта владних повноважень має прийматися на підставі всебічного, повного аналізу всіх фактів і обставин, що є важливими для справи, і передбачені нормою права, що застосовується. Суб'єкт владних повноважень зобов'язаний врахувати кожен з цих обставин, надавши відповідну правову оцінку – брати їх до уваги або відхилити з належно обґрунтованим висновком.

Неупередженість або безсторонність суб'єкта владних повноважень є практичним втіленням принципу рівності всіх перед законом. Під час ухвалення рішень орган публічної адміністрації не має права допускати дискримінацію окремих осіб, надавати необґрунтовані переваги іншим чи застосовувати різні підходи та критерії оцінювання до різних суб'єктів.

З метою уникнення упередженого ставлення осіб, які уповноважені приймати адміністративні акти, в законодавстві України встановлено заборону вчиняти дії та приймати рішення в умовах реального конфлікту інтересів та передбачено адміністративну відповідальність за вчинення дій чи прийняття рішень в умовах реального конфлікту інтересів [7].

Здійснюючи владні повноваження, суб'єкт зобов'язаний забезпечити дотримання всіх прав особи, зокрема надати їй можливість подати інформацію, що має значення для ухвалення рішення; за її зверненням роз'яснити норми законодавства, якими він керується; а також обрати такий спосіб реалізації своїх повноважень, який є найбільш доцільним і не завдає шкоди особі або правам та інтересам третіх осіб.

Рішення, дії чи бездіяльність суб'єкта владних повноважень не повинні мати дискримінаційного характеру. Вони не можуть призводити до обмеження прав одних осіб шляхом надання переваг іншим. Принцип рівності перед законом передбачає також однакове вирішення однакових питань і рівне ставлення до різних категорій населення.

Адміністративний акт вважається розсудливим у разі, якщо він прийнятий за результатами всебічного та уважного аналізу всіх вагомих обставин і є найбільш оптимальним варіантом поведінки суб'єкта публічної адміністрації.

Вимога прийняття адміністративних актів пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення. Згідно з цією вимогою, негативні наслідки, яких зазнає особа у зв'язку з прийняттям адміністративного акта повинні бути пропорційними цілям, на досягнення яких спрямований акт. Органи влади не можуть для досягнення своєї мети покладати на фізичних та юридичних осіб обов'язки, які перевищують межі публічного інтересу. Це передбачає наявність розумного співвідношення між цілями й засобами їх досягнення, тобто негативні наслідки для конкретних осіб не повинні бути непропорційними отриманому в публічних інтересах позитивному результату [7].

Принцип пропорційності виходить з того, що рішення суб'єкта владних повноважень спричиняє правові наслідки не лише для конкретної особи, а й для держави, її органів, а також може впливати на права та законні інтереси третіх осіб. Тому під час ухвалення такого рішення необхідно враховувати інтереси всіх зацікавлених сторін.

У Рішенні у справі № 320/44456/24 від 26.12.2024 р. Київський окружний адміністративний суд наголошує, що суть принципу пропорційності полягає в тому, що при прийнятті рішень суб'єкт владних повноважень має діяти з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дії).

Дотримання принципу пропорційності особливо важливе при прийнятті рішень або вжитті заходів, які матимуть вплив на права, свободи та інтереси особи. Метою дотримання цього принципу є досягнення розумного балансу між публічними інтересами, на забезпечення яких спрямовані рішення або дії суб'єкта владних повноважень, та інтересами конкретної особи.

Принцип пропорційності означає, що повноваження реалізуються без надмірних негативних наслідків; обмеження прав, свобод чи інтересів допускаються лише за необхідності для досягнення важливішої мети; шкода для особи має бути меншою за відвернену; застосовуються найменш обтяжливі засоби.

Отож принцип пропорційності має на меті досягнення балансу між публічним інтересом та індивідуальним інтересом особи, а також між цілями та засобами їх досягнення [6].

Вимога врахування права особи на участь у процесі прийняття рішення впливає з принципу гласності діяльності адміністративних органів та означає, що адміністративний орган повинен враховувати думку особи при прийнятті акту, що, своєю чергою, тісно пов'язано з обов'язком адміністративного органу інформувати особу про акти, які безпосередньо впливають на її права, свободи та законні інтереси.

Адміністративний акт повинен бути прийнятий своєчасно. Ця вимога означає, що акт має бути прийнятий у найбільш слушний момент з метою забезпечення його максимальної актуальності та ефективності [7]. Строк ухвалення рішення може визначатися законом або встановлюватися самим суб'єктом владних повноважень. Згідно з ч. 2 ст. 34 ЗАП, якщо законодавством не передбачено граничного строку розгляду певної категорії справ, заява особи підлягає вирішенню у межах розумного строку, але не пізніше тридцяти календарних днів з моменту її надходження. У разі проведення слухання у справі рішення має бути прийняте не пізніше сорока п'яти календарних днів з дня реєстрації заяви адміністративним органом. Водночас заявник має право звернутися з клопотанням щодо ухвалення рішення у визначений строк, що є формою реалізації його права на участь у процедурі прийняття рішення [3].

У Постанові від 23.09.2025 р. у справі № 320/13951/20 Верховний Суд зазначає, що процес оформлення службових відносин в аспекті дотримання п. 10 ч. 2 ст. 2 КАС України, має бути здійснений своєчасно в межах розумного строку, тобто в часі, який є об'єктивно достатнім та необхідним для досягнення мети, але без зайвих зволікань чи невинуватих затримок. Хоча термін «розумний строк» не є чітко визначеним, він означає час, необхідний для виконання певної дії без невинуватих зволікань, щоб забезпечити своєчасне оформлення службових відносин [4].

Відповідно до ст. 2 КАС України, під час розгляду справ щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності суб'єктів владних повноважень суди зобов'язані, незалежно від доводів, викладених у позовній заяві, перевіряти відповідність таких рішень, дій чи бездіяльності всім установленим законом вимогам, що має бути відображено в судовому рішенні [2].

Законодавством не передбачено спеціальних правових наслідків порушення вимог, визначених частиною третьою ст. 2 КАС України. У разі встановлення, що рішення ухвалене не на законних підставах, поза межами повноважень або з порушенням визначеного способу їх реалізації, суд визнає таке рішення протиправним та скасовує його або визнає нечинним. Необґрунтованість рішення є підставою для його скасування лише за умови, якщо під час судового розгляду не встановлено фактичних обставин, які б уможливили ухвалення оскаржуваного рішення. Порушення інших вимог, зазвичай, не свідчать про незаконність рішення і не є підставою для визнання його протиправним та скасування. Водночас у разі виявлення таких порушень суд вправі відреагувати шляхом постановлення окремої ухвали.

Припинення дії адміністративного акту – це момент, з якого він перестає впливати на права, обов'язки чи законні інтереси осіб, тобто стає неможливою реалізація приписів, що в ньому містяться. Припинення дії адміністративних актів відбувається на основі певних підстав, які можуть бути розподілені на фактичні та юридичні.

Юридичне припинення дії адміністративного акту пов'язане з виданням іншого акта, зі змісту якого прямо або опосередковано випливає, що попередній акт припиняє свою дію. Юридичне припинення дії адміністративного акту може бути прямим і непрямим (опосередкованим).

При прямому юридичному припиненні дії адміністративного акта його дія припиняється у зв'язку з волевиявленням адміністративного органу, що прийняв цей акт, адміністративного органу вищого рівня або суду.

Неправомірність адміністративних актів або їх практична недоцільність, тобто відсутність позитивних результатів дії є юридичними підставами для прямої відміни адміністративних актів. Для позначення способів юридичного припинення дії адміністративних актів використовується різна термінологія: «скасування», «визнання недійсним», «відкликання», «визнання нечинним», «втрата чинності», «позбавлення юридичної сили», «анулювання» тощо [7].

Варто також зазначити, що оскільки адміністративні органи не завжди готові визнати порушення законності з їхнього боку та скасовувати власні неправомірні акти, особливо важливу роль відіграє судовий порядок скасування неправомірних адміністративних актів.

Висновки. Написання цієї наукової статті щодо правових механізмів перевірки та перегляду дії адміністративних актів дозволило з'ясувати правову природу адміністративного акта як ключової та найпоширенішої форми діяльності публічної адміністрації. Прийняття адміністративного акта є завершальною та вирішальною стадією правозастосовного процесу, що обумовлює його визначальну роль у механізмі правового регулювання публічно-правових відносин.

Встановлено, що процедура прийняття (видання) адміністративних актів являє собою регламентовану нормами адміністративного права сукупність дій суб'єкта владних повноважень, спрямованих на розгляд, вирішення та остаточне врегулювання індивідуально визначеної справи. Саме від належного дотримання такої процедури залежить законність, правомірність та ефективність реалізації адміністративного акта. Пропонується концептуалізація внутрішнього перегляду

адміністративного акта як самостійного механізму забезпечення законності в системі публічного адміністрування.

Проаналізувавши практику правозастосування, бачимо, що суди, розглядаючи питання протиправності та скасування адміністративних актів, наголошують, що при оскарженні суд повинен здійснити перевірку правомірності адміністративного акта, дослідити обґрунтованість та законність оскаржуваних рішень/актів саме органу публічної адміністрації.

Суд при вирішенні справ зобов'язаний самостійно аналізувати та застосовувати норми права, зокрема перевіряти адміністративний акт на предмет законності, який розглядається у справі, навіть коли він не скасований окремо. Це підсилює позицію про те, що не лише суд повинен оцінювати законність, а й адміністративний орган, що має самостійно перевіряти свої акти з огляду на вимогу законності та завдання правосуддя.

Одним із можливих напрямів підвищення ефективності скасування адміністративних актів є запровадження для адміністративних органів обов'язку здійснювати періодичну ревізію прийнятих ними актів з метою перевірки їх законності, правомірності та фактичної реалізації, застосування суб'єктом публічної адміністрації тих самих критеріїв, які використовують адміністративні суди при оцінці законності рішень.

Основною метою перегляду адміністративного акта є відновлення порушених прав, свобод і законних інтересів громадян та їх об'єднань. Такий перегляд може здійснюватися і шляхом внесення змін і доповнень до адміністративного акта, і шляхом його повного скасування. У результаті цього забезпечується законність прийняття адміністративних актів, що, своєю чергою, сприяє підвищенню ефективності та результативності системи публічного адміністрування загалом.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 р. *Офіційний сайт ВРУ*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. *Офіційний сайт ВРУ*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
3. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 р. *Офіційний сайт ВРУ*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20/conv#n236>.
4. Постанова Верховного Суду у справі № 320/13951/20 від 23.09.2025 р. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130587359>.
5. Постанова Верховного Суду у справі № 640/22029/19 від 31.01.2024 р. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116681051>.
6. Рішення Київського окружного адміністративного суду у справі № 320/44456/24 від 26.12.2024 р. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124080555>.
7. Галіцина Н. В. Адміністративний акт як інструмент публічного адміністрування. Новітні досягнення та вектори розвитку сучасної юриспруденції : кол. монографія. Львів : Ліга-Прес, 2021. Ч. 1. С. 142–172.
8. Пчелін В. Б. Перегляд адміністративних актів як спосіб забезпечення їх законності. *Право і безпека*. 2009. № 4 (31) С. 87–90.

References

1. The Constitution of Ukraine of 28.06.1996. *Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Code of Administrative Procedure of Ukraine of 06.07.2005. *Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.
3. On Administrative Procedure: Law of Ukraine of 17.02.2022. *Official website of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20/conv#n236>.
4. Resolution of the Supreme Court in case. (No. 320/13951/20 of 23.09.2025). *Unified State Register of Court Decisions*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/130587359>.
5. Resolution of the Supreme Court in case. (No. 640/22029/19 of 31.01.2024). *Unified State Register of Court Decisions*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116681051>.
6. Decision of the Kyiv District Administrative Court in case. (No. 320/44456/24 of 26.12.2024). *Unified State Register of Court Decisions*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/124080555>.
7. Galitsyna, N. V. (2021). *Administrative act as a tool of public administration. Latest achievements and vectors of development of modern jurisprudence: collective monograph*. Lviv : Liga-Press, I, 142–172.
8. Pchelin, V. B. (2009). *Review of administrative acts as a way to ensure their legality*. Law and security, 4 (31), 87–90.

**EXAMINATION AND REVIEW OF AN ADMINISTRATIVE ACT
BY THE PUBLIC AUTHORITY THAT ADOPTED
IT AS TO ITS LEGALITY AND LAWFULNESS**

Bohdan Hudz

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79007,
e-mail: Bohdan.hudz@lnu.edu.ua
ORCID ID: 0000-0003-1636-5963*

The article outlines the procedure for examining and reviewing an administrative act by the subject of authority that issued it for compliance with the requirements of legality and legitimacy; it analyzes and reveals the signs of the legality of an administrative act, since the application of the mechanisms for revoking or invalidating an administrative act depends on this. These aspects are a key prerequisite for effective public administration.

The daily activities of public administration bodies, as a rule, find their expression in the form of administrative acts, which are the main instrument for the exercise of public power. The Institute of Administrative Acts plays a key role in Ukraine's legal system as it ensures the realization of the rights, freedoms, and legitimate interests of individuals and legal entities, as well as the fulfillment of the assigned duties. Administrative proceedings aimed at adopting an administrative act acquire practical significance only from the moment such an act enters into force. The article offers suggestions for addressing the above issues, summarizes the main points of view on the problems, and provides recommendations for resolving the points of discussion. In view of this, the study of the legal mechanisms for verifying an administrative act by the subject of authority that issued it through the prism of the norms of the Code of Administrative Justice of Ukraine and the Law of Ukraine "On Administrative Procedure" is relevant both from a theoretical and practical point of view. It will contribute to the development of

a unified approach to understanding the legality and legitimacy of administrative acts, enhancing law enforcement practices, and increasing the effectiveness of judicial protection of rights and freedoms in the field of public legal relations.

Keywords: administrative act; procedure for drawing up and conditions for the validity of an administrative act; administrative procedure; administrative body; procedure for verifying an administrative act; requirements for an administrative act.

*Стаття: надійшла до редакції 26.03.2026
прийнята до друку 16.04.2026*